

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Beethovnova 6
Narodna štarnica: Letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Cenzurni račun 17.152
Izhaja vsak potoček

ŠTEVILKA 42

V LJUBLJANI, 14. OKTOBRA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puc:

Druga plat zvona

Ce je današnji mir prinesel srečo človeštvu, je še veliko vprašanje

Doslej smo zrlj na češkoslovaško žaloigro s stališča simpatizerja, s stališča slovanske duše, ki jo boli nesreča bratskega naroda. Vendar je poučno proučiti tudi stališče demokratskih držav, ki z našega vidika izgledajo kot izdajalci zavestne Češkoslovaške.

Anglija je imela pred seboj tri možnosti, to je, ali gledati na razvoj dogodkov kot nevtralec, ali pomagati v vojni proti Nemčiji kot zaveznik Francije, ali pa skušati preprečiti vojno kot posredovalec. Chamberlain je to povedal v zbornici in tudi naznačil vsaj deloma razloge, za kaj se je odločil za tretjo solucijo. Prave nagibe seveda je treba uganiti.

Predvsem je zelo dvomljivo, da bi se bila Anglija odločila za ta korak, ako bi se bila vsled nepripravljenosti bala vojne. Chamberlain gotovo ni samo ideološki načelni pacifist, marveč je pokazal, da zna biti mož dejanja. Odločil se je za največjo oboroževalno akcijo, ki jo je svet doslej videl in je pripravil parlament do tega, da je dovolil v to svrho denarna sredstva, kakor jih svet še ni videl. Mobiliziral je mornarico in opremil ves narod s protiplinškimi maskami. In prav nobenega dvoma ni, da se je zavedal, da bo vojna proti Nemčiji zmagovita. V borbi proti Češkoslovaški, Rusiji, Franciji, Angliji in ev. Zedinjenim državam ameriškim Nemčija ne bi mogla uspeti. Njena usoda je bila zapečatena.

Kaj bi bila posledica? Vojne, dobljene ali izgubljene, imajo za seboj vedno politične posledice. Porazena Nemčija bi pomenila konec fašizma v Evropi, morda bi bila posledica tega poraza tudi ena ali dve revoluciji. Zmaga Rusije bi verjetno sicer še ne pomenila zmago komunizma v Evropi, toda gotovo mogočen korak na levo na vsem evropskem kontinentu. Vsekakor bi pa politični in vojaški pomen Rusije narasel v veliki meri, kar bi pa Angliji nikakor ne bilo všeč, kakor se tudi njeni lordi ne bi mogli sprijazniti s spremembo socijalne strukture v Evropi.

Vse to je vplivalo na odločitev angleške vlade. Rajši je riskirala povečanje nemške moči, rajši je izjavila svoj desintereseмент na vzhodu in jugovzhodu Evrope, kakor da bi pristala na soodločevanje Rusije in oslabiljenje kapitalističnih režimov. Te razloge je treba razumeti, kadar razpravljamo o zadržanju Anglije in Francije to poletje.

Za Francijo je bil položaj še težji, kakor za Anglijo. V njeni vladi odločajo danes v glavnem socijalisti, ki so načelno mirovna stranka. In vendar bi morali v tem primeru glasovati za vojno. Razumljivo je, da so se odločili za mir, — čeprav neradi.

Seveda bo račun, ki ga bosta plačali Anglija in Francija za ta uspeh in za mir, zelo težak in bo še težji, ko bo predložila Italija svoje želje, kajti jasno je, da ta ni posredovala za stonoj.

Mir je bil tedaj ohranjen zaradi naporov Anglije in Francije, za kar sta doprinesli velike žrtve v moralnem in materialnem pogledu. Še večje žrtve je doprinesla Češkoslovaška. Če je ta mir prinesel srečo človeštvu, je še vprašanje. Vsekakor pa je smešna teza «Slovenca», ki jo sedaj po vrsti ponavlja, da je njegova zasluga, da je bil mir ohranjen, — ali pa celo zasluga njegovih eksponentov v vladi. «Slovenec» je bil s svojimi simpatijami na tisti strani, ki je pripravljala vojno, ki je hujskala na vojno, na tisti strani, ki je hotela zanetiti svetovni požar! Naj kar skrije svoj hinavski obraz!

R.

Volitve

Ljudstvo bo moralo svojim instinktom samo najti pravo pot

Abnormalne razmere, ki vladajo v naši državi že od takrat, ko je bila leta 1929 ukinjena Vidovdanska ustava, ne morejo ustvarjati normalnega političnega življenja. To se je pokazalo leta 1931, ko smo imeli pri volitvah v narodno skupščino samo eno listo. Volitve leta 1935. so se vršile prav tako pod abnormalnimi razmerami. Bili sta sicer — v glavnem — dve državni listi, dr. Mačkova in Jevtićeva, toda srbski radikali in slovenska SLS so se abstirirali.

Prve volitve so se vršile pod notranjepolitično parolo brezstrankarstva, druge so že stale v znamenju tako imenovanega hrvaškega vprašanja.

Decembra letos bomo stopali

pod prav tako še neurejenimi političnimi razmerami na volišče.

Ce govorimo o neurejenih razmerah, ne mislimo le na razorno udejstvovanje političnih strank — sedanjih in tako imenovanih bivših —, temveč tudi na kaos nerešenih notranje-političnih razmer, predvsem pa — novota — na skrbipolno in nejasno vrenje zunanjepolitičnih problemov.

Zato lahko opravičeno trdimo, da se bodo decemberske volitve vršile v zelo težkem ozračju, ko vladata nervoza in neuravnovešenost v dušah volilcev.

To velja tembolj, ker ni volilno vprašanje postavljeno dovolj jasno in ko odločitev volilca, kolikor bo svobodno sploh

Volitve bodo 11. decembra

Pretekli ponedeljek je naša država doživela oni dan, ki smo ga vsi že dolgo pričakovali in katerega so napovedovali že vse leto na svojih shodih in konferencah tako režimski, kakor tudi opozicijski politiki. Za vsako delo pač mora priti dan obračuna in zasluženega plačila, ki ga more deliti politikom, kateri vladajo in gospodarijo v njegovem imenu, edino le narod sam. V ponedeljek 10. t. m. so kraljevi namestniki razpustili narodno skupščino, izvoljeno dne 5. maja leta 1935. Istočasno so določili, da bodo volitve narodnih poslancev za novo štiriletno skupščinsko dobo v vsej državi v nedeljo dne 11. decembra 1938 po predpisih sedanjega zakona o volitvah narodnih poslancev. Narodna skupščina, ki bo izvoljena dne 11. decembra t. l., bo sklicana k prvemu izrednemu zasedanju dne 19. januarja 1939.

Ob tej priliki sta vstopila v vlado tudi dva nova ministra, in sicer predsednik Jugoslovanske narodne stranke — borbašev Svetislav Hodjera kot minister brez listnice in bivši narodni poslanec Ante Maštrović iz Makarske v Dalmaciji, ki je postal novi minister za telesno vzgojo naroda. Istočasno, z razpustom narodne skupščine pa so bile tudi zaključene seje senata, sklicanega k rednemu zasedanju 20. t. m. in se bo senat sestal k izrednemu zasedanju šele 16. januarja 1939.

Pri zadnjih, petomajskih volitvah so bile potrjene in priznane štiri kandidatne liste, dočim sta bili Hodjerova lista borbaške Jugoslovanske narodne stranke in pa dr. Topalovičeva socialistična lista razveljavljeni. Po uradnem izkazu je dobila takrat lista Bogoljuba Jevtića kot lista režimske JNS 1.746.982, lista dr. Mačka kot lista Združene opozicije 1.076.345, lista Bože Maksimovića 33.549 in lista Dimitrija Ljotića 24.088 glasov. Po uradnih podatkih je bilo oddanih v naši banovini za Jevtića

mogoča, ne bo nedvoumno usmerjena v isto skladno smer. Videli bomo volilce, ki so za narodno edinstvo, pa bodo volili stranke, ki to edinstvo zanikujejo, videli bomo avtonomistično in federalistično razpoložene volilce, ki bodo glasovali za stranke, ki stojte na stališču narodnega in državnega edinstva. Demokratično razpoloženi bodo glasovali za avtoritativno nastrojene in narobe.

Težko je podrobno analizirati in razlagati te neskladnosti, ki se bodo pokazale. So pa, kakor rečeno, odsev nezdravih političnih razmer.

Ne smemo si zakrivati, da je to bolno, že skoro deset let trajajoče stanje zelo nevarno za razvoj naše lepe države. Doma skoro več ne veš, kdo je komu prijatelj, da o tujini in njenem razpoloženju niti ne govorimo.

Bojimo se, da ni voditelj, ki bi bili zmožni, da popeljejo brod našega javnega življenja po poti, da ne zadene ob čeri in da ne pretrpi morda nepopravljive škode.

Ljudstvo samo bo moralo svojim instinktom najti pravo pot in bi jo gotovo brez težave našlo, če bi zaradi dogodkov zad-

125.180, za dr. Mačka 22.220, za Ljotića 2330 in za Maksimovića 47 glasov. Volilna udeležba je znašala v vsej državi 73,72 %, v naši banovini pa le 46,96 % in je bila najnižja med vsemi banovinami. Jevtić je dobil takrat 303 poslance, dr. Maček pa 67, dočim nista dobila Ljotić in Maksimović niti lastnega mandata kot nosilca liste, ker nista dosegla z vsemi dobljenimi glasovi predpisanega količnika 50.000 glasov.

V dravski banovini je dobil Jevtić 27 poslancev, lista dr. Mačka pa 2 poslanca. V naslednjem naj podamo nekaj najvažnejših pojasnil in navodil našim naročnikom, čitateljem, somišljenikom in prijateljem, ki naj jih skrbno in natančno preberejo ter ukrenejo nemudoma vse potrebno glede pravnega vpisa v volilnem imeniku tako glede sebe, kakor tudi glede svojcev, znancev in prijateljev, ker je reklamacijski rok za vpis v volilni imenik oziroma za popravek v volilnem imeniku odmerjen zelo kratko.

Volitve dne 11. decembra t. l. se bodo vršile po starem, dose-danem zakonu z javnim glasovanjem in na podlagi stalnih volilnih imenikov. Vpis v imenik ali popravo vpisa v imeniku sme zahtevati vsak volilni upravičenec za sebe ali vsakega drugega volilnega upravičenca le še do 25. oktobra t. l., ko poteče reklamacijski rok. Zato pobihite vsi volilni upravičenci brez vsakega odlašanja z natančnim pregledom o pravilnem vpisu sebe in svojih znancev v volilnem imeniku svoje občine, kjer stalno bivate.

Volilni imeniki ležijo stalno na vpogled v vseh občinskih uradih in pri pristojnem okrajnem sodišču. Vsakdo ima pravico in dolžnost, da jih natančno pregleda, prepíše, objavi ali natisne ter sme zahtevati vpis ali popravek tako za sebe, kakor za kogarkoli drugega. V Ljubljani so vam volilni imeniki

na razpolago vsak dan tudi v pisarnini naše uprave oziroma v poslovnih prostorih Bloka narodnega sporazuma v Beethovnovi ulici št. 6, pritrilježe, na dvorišču.

Zahteva za vpis v volilni imenik je vsake kolkovine prosta. Prav tako so proste kolkovine vse priloge, ki jih je treba priložiti svoji vlogi za vpis v imenik. Vse predpisane priloge in vsa potrdila morajo izdati pristojni uradi brezplačno najpozneje v 24 urah po zaprositvi.

Volilno pravico ima vsak državljani kraljevine Jugoslavije, ki je izpolnil 21. leto starosti. Kdor še ni vpisan v volilni imenik, naj takoj pohiti z vpisom. Nikar ne odlašajte, ker čas hiti in je reklamacijski rok odmerjen res skrajno pičlo.

Vlogi za vpis v volilni imenik ali za popravo volilnega imenika je treba priložiti krstni list, domovinski list in potrdilo o bivanju, ki ga dobite pri policiji odnosno pri občini. Kakor vloga, tako so tudi vsa ta potrdila kolkovine prosta.

Glasovanje se bo vršilo po državnih kandidatnih listah. Kandidatno listo samo, ki velja za vso državo z enim glavnim nosilcem, mora predlagati najmanj 50 volilnih upravičencev iz vsakega administrativnega okraja in to najmanj v šestih banovinah in najmanj v polovici vseh okrajev v državi. Kandidatne liste morajo biti predložene od petih predlagateljev kasaciji v Beogradu najpozneje do 25. novembra 1938. Vsaka državna kandidatna lista mora imeti v vsakem volilnem okraju v državi najmanj po enega kandidata in po enega namestnika, kjer se voli en poslanec, oziroma po dva ali več, če se volita dva ali več poslancev.

Kandidatne liste, ki ne dosežejo 50.000 glasov, ostanejo brez mandata. Glavni volilni odbor v Beogradu ugotovi po izvršenih volitvah najprej, katera kandidatna lista je dobila na vseh voliščih v državi največje število glasov, nakar potrdi za poslance vse nosilce državnih kandidatnih list, ki dosežejo več, kakor 50.000 glasov v vsej državi. Najmočnejša državna lista dobi najprej tri petine mandatov iz Beograda, nato dobi tri petine skupnega števila narodnih poslancev v vseh banovinah. V dravski banovini dobi najmočnejša državna lista v ljubljanskem volilnem okrožju 9 mandatov od 15, v mariborskem volilnem okrožju pa 8 mandatov od 14. Te mandate dobe najprej oni kandidati, ki so dosegli v svojem volilnem okrožju absolutno večino oddanih glasov. Če bi tako tri petine mandatov še ne bile izpolnjene, pridejo na vrsto kandidati, ki so dobili v svojih volilnih okrajih relativno večino. Če je na najmočnejšo kandidatno listo vezanih v istem okraju več kandidatov, pripade poslanski mandat onemu kandidatu, ki je dobil na najmočnejši listi med sokandidati relativno večino.

V volilnih okrožjih, kjer znaša število vseh ostalih državnih kandidatnih list manj, kakor pa število najmočnejše kandidatne liste, se razdeli ostanek mandatov

DR. VLADKO MAČEK, nosilec državne kandidatne liste združenega opozicijskega Bloka narodnega sporazuma.

(v dravski banovini 12) med vse državne kandidatne liste. Najprej so izvoljeni oni, ki imajo absolutno večino, nato pa se razdelijo mandati po velikosti dobljenih glasov na kandidate z relativno večino, oziraje se na vse kandidatne liste, računajoč pri tem tudi tisto, ki je v teh okrožjih dobila največ glasov.

Vse naše naročnike, čitatelje, prijatelje in somišljenike obveščamo, da je za sedanje skupščinske volitve ustvarjena skupna napredna opozicijska fronta, v kateri so se zbrali vsi napredni opozicijski elementi, ki stojijo izven režimske in pri nas klerikalne JRZ. Tudi Jugoslovanska nacionalna stranka se je odločila, da nastopi skupno z Združenimi opoziciji.

V. Vlahovič, Ljubljana:

Na pragu volitev

Z združitvijo vseh pozitivnih opozicijskih sil pojde narod na volitve

Smo tik pred novimi skupščinskimi volitvami. Kako bodo izpadle, se glede na ozračje, ki se je v teku zadnjih let ustvarilo, ne more z gotovostjo predvidevati.

Sistem, po katerem potekajo pri nas volitve, je postal v svojem bistvu le še nekaka opazovalna institucija, v katero se siloma kažejo eksistenčno odvisni, da glasujejo alternativno, ali so za državo, ali proti njej. Zaradi preganjanja ljudi in zatiranja svobodnega in javnega izražanja je nastopila med narodom nekaka politična demoralizacija, kar pomeni najhujše poglavje našega narodnega žitja.

Zlasti pri nas v Sloveniji, kjer vladajo prav posebne razmere, našemu človeku kljub neštetim obljubam in prisegam še vedno ni dana možnost, da bi oddal svoj glas tako, kakor mu to velevata njegovo človeško dostojanstvo in razum, temveč se ga še vedno skuša postavljati pred izvršeno dejstvo, da si z javnim glasovanjem izbira: ali hoče še nadalje svoj, že itak borni kruh, ali pa da pusti spricho prikritega diktata propasti sebe in svojo družino.

To razkrojevalno delo se je zagrizlo v manj odporne plasti naroda, predvsem v one, ki z nekim nerazumljivim motnim gledanjem na dogodke trepečejo pred metodami, postavljenimi na nestvarne bajke o nevarnosti za obstoj državne skupnosti, slovenstva, jugoslovanstva in ne vem česa še. Na ta način je že precejšen del naroda postal zmehčan objekt, na katerega se lahko z nekaj puhlimi frazami pozitivno vpliva. To je ves porazni efekt lažinacionalnega delovanja privilegirane «državne politične stranke» JRZ.

G-r:

Draginja narašča

Med dohodki najširših slojev in njihovimi potrebami ni nobenega sorazmerja več

Živimo v dobi, ko je absolutno nemogoče tudi vsaj približno določiti in razporediti neko gotovo vsoto denarja radi nakupa življenjskih potrebščin za neki določeni čas, ker stalni politični trzljaji in pretresljaji tako pri nas doma, kakor vobče v svetu, vezani na nagle gospodarske spremembe in preobrate, zadevajo v prvi vrsti gospodarstvo, čigar proizvodi se precepljujejo, dvigajo in padajo ne le napram na trg postavljeni količini, temveč predvsem tudi napram volji in interesom špekula-

Za enak sklep se je odločilo tudi Jugoslovansko ljudsko gibanje «Zbor» pod vodstvom bivšega ministra Dimitrija Ljotiča. Delovni odbor Bloka narodnega sporazuma je že sklenil, da sprejme volilno sodelovanje z vsemi temi opozicijskimi skupinami. Vse skupine Bloka narodnega sporazuma so se zedinile, da nosilec državne kandidatne liste združene opozicije

DR. VLADKO MAČEK.

Zato je dolžnost Vas vseh, ki hočete res novo, pošteno in pravično ureditev naše lepe domovine, da se pridružite našim vrstam v borbi za dosego svetih narodnih ciljev!

In tako stoji danes zopet slovensko volilstvo na razpotju in si ne ve tolmačiti vzrokov, zakaj se je prav za prav pustilo tako daleč pripeljati. Zlasti mu je vse to nerazumljivo, ko se ozre nazaj v preteklost in vidi bridko resnico, da smo danes v marsičem še mnogo na slabšem, kakor smo bili. Tu je prav za prav vir vsega antagonizma; toda ne proti državi skupnosti, kar se tako rado ob najrazličnejših prilikah poudarja in zlorablja, temveč le proti onim, ki pod krinko lažinacionalizma strahujejo narod. Volitve so torej pred nami. Kakšne rezultate nam bodo prinesle, tudi približno še ne moremo domnevati, ker bo prava ljudska volja, kakor vse kaže, zopet ostala zastrta in potopljena z gnevom v dušah zbegane in opeharjenega naroda.

Vsekakor je pa že skrajni čas, da se vse pozitivne tvorne sile naroda strnejo in priključijo v življenje ono, kar terjata od človeka njegova prava državljanska svobodna zavest in njegov zdrav razum, ne pa vsiljeni mu diktati in puhle fraze o namišljenih nevarnostih.

Z združitvijo vseh pozitivnih, pošteno mislečih opozicijskih sil se bo pa morda dala kljub vsem neštetim oviram in kljub vsem nezasižanim sredstvom ter metodam nasprotnikov vendarle omogočiti in ustvariti zmaga pravice, resnice, poštenosti, enakopravnosti, zakonitosti in svobodo-ljubja. Ne smemo kloniti glave v usodnih trenutkih najtežje preizkušnje, temveč je danes naša sveta dolžnost, da stopimo v najtršo borbo za narod in državo, za dosego vseh neštetihih idealov in za definitivno zmago luči napredka nad temo mračnjaškega reakcionarstva!

malenkostih popravila težki gospodarski in socialni položaj našega delavstva z zvišanjem nominalnih mezd, sta vendar naraščanje in dvig draginje vse to naglo uničila, ker je nagli skok cen življenjskih potrebščin zrušil realno mezdo.

Še slabše pa je v tem pogledu z državnimi ter ostalimi javnimi nameščenci in upokojenci, katerih plače so ostale iste ali pa so še celo bolj okrnjene, kakor so bile pred leti, ko so bile cene vseh življenjskih potrebščin v primerjavi z današnjim stanjem nižje najmanj za 50 do 100 odstotkov.

Zlasti veliko podražitev je za beležilo preteklo leto, ki je bilo v tem pogledu med zadnjimi desetimi leti najhujše ne le za delavski razred, temveč za vse narodne plasti vobče. Žal se je, čeprav se je mislilo, da je draginja leta 1937. dosegla svoj višek in da se ne bo več dvigala, vendar naglo pokazalo, da draginja zopet narašča in da ruši pred seboj vsa zadnja malenkostna izboljšanja življenjske močnosti najširših narodnih plasti.

Najboljši dokaz temu je uradni izkaz naše Narodne banke o primerjavi cen vseh glavnih življenjskih potrebščin v letošnjem juliju napram lanskiemu juliju; v njem je ugotovljeno, da so se zvišale cene na drobno pri življenjskih potrebščinah (živila) za 10,64%, pri obleki in obutvi za 5%, pri kurjavi in razsvetljavi za 4,65% in pri ostalih potrebščinah za 3%, skupno torej za 23,29%. Iz vsega tega vidimo, da se naraščanje draginje ni ustavilo na letu 1937., kakor se je pričakovalo in s pristojnih mest zatrjevalo, ko so se poslednji dvignile delavske mezde in ko so se utrdile nameščenske plače. Letošnja podražitev vseh življenjskih potrebščin nam pove, da je kupna moč najširših narodnih plasti padla za najmanj 25% in je nujna posledica tega katastrofalno obubožanje vseh malih ljudi, ki živijo tako rekoč iz rok v usta, obenem pa seveda tudi občuten zastoj v gospodarstvu in predvsem trgovskem življenju, kar bo imelo tudi svoje usodne posledice za državno in obče narodno gospodarstvo. Kjer ni dohodkov, tudi dajatev ne bo moglo biti.

Domači pomenki

Modni optimizem

V dobi, ko resnica ne sme nikjer v svoji nebeski nagoti kot hčerka božja javno med svet, je le redko mogoče brati, zlasti pri nas, odkrito besedo o dejanskem položaju in o stvarnih razmerah v današnjem javnem življenju. Vsak pojav take odkrite besede, ki se vendarle tu pa tam izmuzne v svet, pa pošteno mislečega človeka vendarle razveseli. Tako je napisal nedavno ljubljanski «Trgovski list» med drugim tudi tole: «Da je optimizem pogoj vsakega ustvarjajočega dela, smo že večkrat naglasili. Toda ne vsak optimizem, temveč le oni zdrav opumizem, ki se ne boji pogledati resnici v oči, ki se pa tudi ne ustraši največjih ovir, temveč gre pogumno preko vseh ovir na delo, v prepričanju, da bo s svojo trdno vero in veliko poizrtvalnostjo premagal vse ovire. Je pa še drug in nepristen optimizem, ki veruje v zboljšanje čisto nekritično, ki celo niti noče videti ovir pred seboj, ki zato tudi noče pogledati resnice v oči. To je optimizem male vere, ki se boji trde besede resnice, ki ne zaupa sebi, da bi prenesel le nekoliko neprijetno sliko. Ta optimizem hoče za vsako ceno, da se vse presoja optimistično, da se povsod vidi le dobre in svetle strani in da je o neprijetnostih čim manj govora. Kdor opozarja na razne senčne strani, kdor pokaže vso stvar v njeni resnični luči, tega nepravilno optimisti ne trpe ter ga označijo najmanj za neplodnega malkontenta in kritikastra. Dostikrat pa ga primejo tudi še na hujši način. V časih, ko je v modi nepravilni optimizem, je seveda objektivno razpravljanje o javnih vprašanjih silno otežkočeno. Zato pa je tudi najbolj usodno, če dobe glavno besedo nepravilni optimisti, ki zavedoma hočejo videti vse dobro, ker ti nimajo niti volje, niti sposobnosti zboljšanja. Še bolj usodno pa je, če morajo zaradi nepravilnih optimistov utihniti pravi. Pot navzdol se je takrat začela.»

Učiteljska beseda

V svojem govoru na glavni skupščini Jugoslovanskega učiteljskega združenja v Zagrebu je poudaril predsednik g. Ivan Dimnik med drugim tudi naslednje: «Verni načelu naše stanovske deklaracije: da smo učitelji vsega in ne samo enega dela naroda in da smo stan, ki spaja in ne razdvaja narod in da hočemo vedno deliti usodo s svojim narodom — bomo spoštovali in negovali zdrave individualnosti hrvaškega, srbskega in slovenskega naroda, globoko prepričani, da samo iskren Hrvat, iskren Srb in iskren Slovenec more biti tudi iskren Jugoslovan!»

Za ukinitve celibata

za učitelje in za njihovo popolno državljansko enakopravnost se je zavzela zopet na ves glas letošnja glavna skupščina JUU v Zagrebu,

ko je zahtevala: «Verni načelom deklaracije stanovske politike JUU in popolne zaščite ter upoštevanja državljanskih pravic učiteljstva, smatramo, da je nujno potrebna ukinitve celibata za učiteljice narodnih šol in povrnitev popolne svobode izbiranja zakonskega druga, ki jo uživajo vsi ostali državljani kraljevine Jugoslavije. Za popolno zadovoljstvo in enakopravnost učitelje je potrebno, da se njihovo delo v šoli enako ocenjuje in pa tudi enako plača, kot pri vsem ostalem učiteljstvu. Zaradi tega naj se popolnoma izenačijo žene učiteljice v vseh pravicah z ostalim učiteljstvom.»

Naš „biti ali ne biti“

Obvezno osemletno šolanje ni danes za nas samo šolsko vprašanje, temveč postaja državno in narodno vprašanje, tako v pogledu narodne obrambe, kakor tudi v pogledu vzdrževanja in napredka gospodarske tekme z ostalimi državami. Učiteljstvo in vsa javnost mora zaradi tega v polni meri razumeti besede bivšega prosvetnega ministra g. Grola, ki je napisal v nekem svojem članku naslednje: «V dobi motorizirane vojne sile, v dobi motorizirane gospodarstva bi bilo zelo žalostno misliti, da moremo še vedno samo s štiriletnim šolanjem otrok do 11. leta ostati svobodni narod, sposoben ohraniti svoje mesto v svetu. Vsaka ura, ko puščamo narod v današnjem položaju, otežkoča brizne izgleda bodočnosti. Ono, kar prihaja, ni več daljna bodočnost, nego je zelo blizu. Ko pride do tega, da se narod čuti nižjega, gospodarsko in kulturno inferiornega, je samo še en korak do tega, da se čuti tako tudi duševno. Za velike narode pomenja prosvetljenost vprašanje moči in tekme, za male narode je to pogoj obstanka. Zato je treba danes povsod in v vsakem kraju ponavljati, da pospešitev narodnega izobraževanja pomenja za nas — «biti ali ne biti»»

Dr. Krek ni dočakal...

In naš narod zaenkrat tudi še ne. Spominu pokojnega dr. Janeza Evangelista Kreka je posvetila zadnja krščansko-socialna «Delavska pravica» kot ustanovitelju svoje strokovne organizacije daljši članek, v katerem pravi med drugim: «Jugoslavijo si je predstavljal dr. Janez Krek kot državo, v kateri bo vladala v prvi vrsti svoboda, v drugi vrsti svoboda in v tretji vrsti svet svoboda. V svobodi naroda in posameznika je gledal duhovni in gospodarski napredek ljudstva. Dr. Janez Ev. Krek ni doživel polnih sadov svojega dela, pa tudi ne polomije in zmed, ki so nastale. Bil je osebnia žrtve svojega dela. Ne le, da ga je po strani gledala politična oblast in mu napravljala težave v njegovem poklicu. Imeli so ga za najhujše: za komunistu in panslavista!» — Najbrže bi se mu tudi danes v senci lastnih učencev ne godilo bolje...

Slovinci skozi učiteljska očala

Zadnji «Učiteljski tovariš» piše v uvodniku med drugim takole: «Slovinci smo majhen narod. Ta majhnost je postala naša usoda, iz nje izhajajo kot izvorni greh premožne značilne poteze narodnega značaja, ki vpadajo kakor težke cokle v kolesje našega gospodarskega, političnega in kulturnega razvoja. Iz te majhnosti se zatekamo v lirična razpoloženja, v časih v nekritična navdušenja in pričakovanja, zelo pogostoma v črnogledno malodušje in pasivnost, najredkeje pa v resno življenjsko realno gledanje in temu dosledno smotrno delo, ki je edino jamstvo za uspešno borbo in narodov napredek.»

Denarni položaj pri nas

Zadnji «Domoljub» piše pod vplivom blagodejnih sijajnih ukrepov JRZ na zunan in znotraj naše mile domovine v svojem uvodniku tudi naslednje: «Naval na denarne zavode. Pretekli teden so doživeli nekateri denarni zavodi kratek, pa močan naval od strani vlagateljev. Posebno ljubljanci so se zelo splašili. Dvignjeno je bilo vsega skupaj okrog 100 milijonov dinarjev. Samo iz enega ljubljanskega denarnega zavoda so dvignili 37 milijonov. Kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušaj in se ravnaj po tem: Denarja ne drži v nobenem slučaju doma. Vse nove vloge v posojilnicah so vedno na razpolago. Ne nosi denarja v mestne zavode, ampak v domače kmečke zavode!» — Verjetno je, da bodo ljubljanski denarni zavodi, hranilnice in posojilnice, zlasti pa Mestna hranilnica in Banovinska hranilnica, Ljudska posojilnica, Vzajemna posojilnica, Zadruga gospodarska banka in nešteto drugih zavodov naravnost vzhičeni nad tako toplim priporočanjem svojih ustanov slovenskemu podeželskemu prebivalstvu in bodo verjetno «Domoljub» tudi še nadalje čim pogosteje podpirali s plačevanjem svojih oglasov v njem ali pa tudi še kako drugače s kakšnimi izrednimi, izdatnimi podporami...

Izgledi ljubljanske bolnišnice

Režimsko kranjsko kmečko glasilo «Domoljub» piše v zadnji številki tudi o načrtu novega zakona o bolnišnicah, kakor si ga je zamislil sedanji minister za narodno zdravje Cvetković. Ob zaključku pravi: «V naši državi bo po teh načrtih 52 glavnih bolnišnic. Na področju vsake take glavne bolnišnice bodo še druge stalne in začasne bolnišnice ter postaje za sprejem bolnikov. Dosedanje bolnišnice, ki ne odgovarjajo modernim higijenskim in medicinskim načelom, bodo ukiniti.» — Zdi se, da bo to usodo doživela prva med prvimi ravno ljubljanska bolnišnica, v kateri vladajo take obupne razmere, kakor menda v prav nobeni drugi bolnišnici na svetu, pa najbrže niti ne v vojnih lazaretih na kitajskem in španskem bojišču...

Debele krokodilske solze

toči zadnji «Domoljub», ko piše: «Tam doli tretji oddelek, pri nas pa še drugega ni. Na trgovski akademiji v Banjaluci so zaradi velikega števila učencev odprli še tretji oddelek I. razreda. Tudi na ljubljanski dvorazredni državni trgovski šoli bi se morala dovoliti vzpostrepanje, ker je naval tako velik, da mora ravnateljstvo odkloniti sprejem celo odličnjakov.» — Bridka resnica je to. Toda «Domoljub» bi storil bolje, če bi ta svoj ogorčeni apel poslal kar direktno svojim gospodarjem in krunnim očetom v Beograd, ker smo prepričani, da more v takih zadevah še vedno več storiti tisti, ki gospodari na odločilnem mestu, kakor pa tisti, ki otepa črni opozicijski kruh v Ljubljani in ne more spraviti niti svojega sina odličnjaka v državno trgovsko šolo...

Apel De Valere

Na sklepni seji XIX. rednega zasedanja Društva narodov v Ženevi je naslovil irski ministrski predsednik De Valera kot predsednik tega zasedanja na vse narode sveta apel, naj vendar že naredijo konec trpljenju vseh onih, ki so bili preganjeni iz raznih držav iz plemenskih ali verskih razlogov. De Valera je pozval vlade, naj posvetijo vse svoje sile za rešitev nesrečnih izgančev. Ta problem, je rekel De Valera, ne skriva v sebi nič manjše nevarnosti, kakor jo vsebujejo razni manjšinski problemi.

DOMA IN NA TUJEM

Črni 9. oktober

Prefekto nedeljo je poteklo četrto leto od onega usodnega, črnega dne, ko je Jugoslavija doživela svoj najtežji in najboljši udarec, kar ji jih je zadala Usoda v njenem mladem življenju. V Marseillu je tega dne nehalo za vedno biti plemeno, veliko srce njenega vladarja-Zedinitelja, nepozabnega kralja Aleksandra I. Karadjorjevića. V trenutku, ko je stopil na zvezniška francoska tla v Marseillu z nalogo in voljo, da svoji Jugoslaviji in splošnemu evropskemu miru zagotovi pogojne varnosti in gotovosti v vzajemnem, vedrejšem, boljsem in iskrenjšem političnem ter gospodarskem sodelovanju med evropskimi narodi in državami ter da na ta način utre pot tudi srečnejši bodočnosti Evrope, je zahrbtna in zločinska roka naročenega morilca z revolversko kroglo pretrgala nit njegovega dragocenega življenja.

Ves kulturni svet se je zgrozil in osupnil, potlačen pod silno pezo tega tragičnega dogodka; največje bolečine pa je občutil v svojem srečnem narodu, ki je tega usodnega dne izgubil svojega vodnika in očeta, njega, ki je posvetil vse svoje sile in mo-

či svetlemu cilju, da ustvari svobodemu ljudstvu svobodno, močno in blagoslovljeno domovino, v kateri mu bo dana vsestranska možnost napredka in sreče ter najsolnečnejše bodočnosti.

Narod je z vso bridkostjo in trezno zavestjo občutil, kaj je izgubil črnega 9. oktobra leta 1934. na krvavih zavezniških marsejskih tleh. Prisegel pa je takrat, da bo znal ceniti ogromno žrtev svojega vladarja-Zedinitelja in da bo z vsemi silami varoval in gradil še nadalje ono, za kar je moral veliki kralj žrtvovati svoje dragoceno življenje.

Čim dalje se bo odmikal v preteklost dan naše najgloblje žalosti in bolečine v zgodovini našega naroda in naše države, tembolj se bo narodova iskrena ljubezen in vdanost nepozabnemu vitezu Aleksandru I. spreminjala v sveto oboževanje njegovega spomina, v iskreno narodovo vero, katera ho napajala in jeklenila naša bodoča pokolenja in jih utrjevala v pokojnikovi zadnji želji in zapovedi:

Čuvajmo Jugoslavijo!
Večna slava kralju — Mučeniku!

Cenjene naročnike v ljudo prosimo, da nam oprostijo, ker zadnje, 41. številke «Slovenske besede» niso dobili z ozirom na zaplembo lista.

Esperantska propaganda. Prejeli smo posebno propagandno številko časopisa «La Suda Stelo», mesečnika za esperantsko gibanje v Jugoslaviji. List je zelo skrbno urejen in pripravljen ter sta v njem tudi propagandna članka dveh Slovencev-pionirjev tega svetovnega jezika. Z listom in esperantskim gibanjem pri nas se bomo podrobneje bavili o priliki pozneje. Kdor se zanima za ta koristni in zanimivi pokret, naj se obrne na naslov: «Jugoslava Esperanto Libro-Centro, Filio: Literatura Mondo, Ljubljana, Dvořakova ulica 8.»

Knez-namestnik Pavle je napredoval za divizijskega generala.

Jadranski dan bodo proslavile vse organizacije «Jadranske straže» 31. oktobra.

Zaradi nezadostnega gumiranja poštinih znamk se je pritožila na pošto ministrstvo zagrebska trgovska zbornica.

S sladkorno peso je bilo letos v Jugoslaviji zasajenih 29.000 hektarjev polja in bodo sladkorne tovarne iz te pese izdelale okrog 8500 vagonov sladkorja. Za senatorja je bil ponovno imenovan dr. Gustav Gregorin iz Ljubljane.

Notranje ministrstvo je zopet dovolilo redno izhajanje nedavno ustavljenemu, opozicijsko usmerjenemu beograjskemu dnevniku «Pravdi».

Arheološko karto Bosne in Hercegovine bosta izdelali zagrebska in beograjska akademija znanosti s sodelovanjem arheološkega muzeja v Sarajevu.

Raziskavanje ležišč nafte v Jugoslaviji je vedno bolj uspešno in se z vso resnostjo s pristojnih mest zatruje, da so bila v zadnjih dne odkrita na našem ozemlju najbogatejša ležišča petroleja v vsej Evropi. Med svetovnim velekapitalom se je pričela za posest in eksploatacijo teh vrelcev, ki ležijo skoro vsi na obmejnem ozemlju savske in dunavske banovine proti Madžarski, že ostra borba in najživahnejša gonja.

V Sarajevu je tudi letos, kakor vsako leto ob nastopu zime, pričelo primanjkovati premoga, čeprav leže prav v bližini največji premogovniki. Glavna dirkecija državnih rudnikov se izgovarja, da potrebuje sedaj

Razmerje. V zetski banovini je bila zgrajena prva hidroelektrična centrala. Stroški so znašali 50.000 dinarjev. — V Združenih državah ameriških pa je vlada v namenu, da podpre težko industrijo v nastopajoči krizi, odobrila ogromne kredite za naročila blaga pri električni in železniški industriji USA. Samo za instalacijo električnih hidrocentral je votala 3 milijarde dolarjev ali v naši veljavi okrog 150 milijard dinarjev.

Zagrebska JRZ je že nekaj časa očitno preživljala težko življenje. Zadnje dni se je njeno stanje še močno poslabšalo, tako, da so morali priti iz Beograda kar trije zdravniki v osebah ministrov Letice, inž. Kabalina in Magaraševića. Dosedanji predsednik zagrebske organizacije JRZ, bivši minister dr. Mile Miškulin je namreč ves razočaran in užaljen odstopil in je prevzel njegovo mesto minister inž. Kabin.

Dubroviški mestni svet je pričel šele sedaj proračunsko debato za proračunsko leto 1938.-39. zaradi večmesečne krize, ki je vladala v dubroviškem občinskem svetu.

Zagrebsko šolstvo. Na vseh zagrebskih gimnazijah znaša letos število dijakov 9949 (5994 moških in 3955 ženskih), na učiteljski, srednji tehnični šoli in na meščanskih šolah pa skupno 5707 dijakov (5043 moških in 2664 ženskih).

V okolici Jastrebarskega in Zdenčine, takoj onkraj Gorjancev na Hrvaškem, so se kljub milemu vremenu pojavili po vaseh mnogoštevilni volkovi v tolpah in poklali doslej že večje število ovac ter več glav goveje živine.

Gledališko poslopje v Sarajevu bo zelo povečano in razširjeno. Vloženih je bilo doslej 20 načrtov.

Po pomirjenju duhov v Evropi je tujski promet na našem Jadranu v zadnjih dneh zopet znatno oživel.

V Sarajevu je tudi letos, kakor vsako leto ob nastopu zime, pričelo primanjkovati premoga, čeprav leže prav v bližini največji premogovniki. Glavna dirkecija državnih rudnikov se izgovarja, da potrebuje sedaj

premog iz teh bližnjih premogovnikov izključno le za potrebe državnih železnic.

Živinske kužne bolezni, ki so povzročile letos našim kmetovalcem ogromno škodo, bi ne zavzele tako katastrofalnega obsega, če bi ne bila potrebna zdravila in cepiva tako draga in pa, če bi imeli na razpolago dovolj živinozdravnikov.

V Mariboru bo zgrajen nov most čez Dravo za vsoto okrog 15 milijonov dinarjev.

Pred mesecem dni so izvršili popis Židov v Italiji in so ugotovili, da jih je v vsej Italiji skupno s priseljenci komaj 70 tisoč.

Skoro ves promet med glavnimi palestinskimi mesti je bil ustavljen zaradi naraščajoče teroristične akcije arabskih ustavešev. V zadnjih dneh je bilo ubitih v nemirih okrog 140 oseb.

Naši izseljenci v San Francisku so priredili pred dnevi ob prihodu naše ladje «Zvir» v tamkajšnjo luko velike manifestacije, ker se je tokrat zgodilo prvič, da je priplul tjakaj naš parnik pod jugoslovansko državno zastavo.

Diplomatski dokumenti so bili ukradeni nizozemskemu vojnemu atašeu pred nizozemskim poslanštvom v Bruslju.

Švobodno luko v Konstanci ob Črnem morju zahteva od Rumunije češkoslovaška vlada.

Razmerje prebivalstva v nekaterih mestih, ki so jih zasedli Nemci, je kaj značilno, tako na pr.: V Znojmu je 33.000 Čehov in 30.300 Nemcev. V Breclavu 39.000 Čehov in 1100 Nemcev, v Hustopeču 17.000 Čehov in 8000 Nemcev, v Moravski Krumlovi 17.000 Čehov in 8000 Nemcev, v Prahaticu 11.000 Čehov in 9000 Nemcev, v predmestju Bratislave Pretržalki 2800 Čehov in Slovakov in 3700 Nemcev itd.

Bolgarska se hoče osamosvojiti tudi glede pridobivanja železa, ker so bila odkrita v zadnjih letih na njenem ozemlju bogata najdišča železne rude. Doselej je morala Bolgarska uvažati vsako leto najmanj 40.000 ton železa. Zaenkrat bodo zgradili dve visoki peči s skupno letno kapaciteto 30.000 ton.

Bolgarski opozicijski poslanci so imeli v Sofiji konferenco, na kateri so sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo delo vladne večine in zahtevajo sestavo parlamentarne vlade.

Ukrajinci na Poljskem bodo sodelovali pri parlamentarnih volitvah, ki bodo čez 3 tedne, pod geslom: «Teritorialna avtonomija Ukrajine z lastnim parlamentom v Lvovu».

Na dosedanem češkoslovaškem ozemlju, ki je bilo odstopljeno Poljski, živi 76.230 Poljakov, 120.650 Čehov in 16.282 Nemcev.

Francoski poslanik pri nacionalistični vladi v Burgosu bo, kakor poroča italijanska agencija «Stefani», imenovan že prihodnje dni.

Na vseh ljudskih šolah v Rumuniji, kjer so učenci manjšinskih narodnosti v večini, je uveden jezik teh manjšin kot obvezen glavni predmet. To velja predvsem za Transilvanijo, Banat, Besarabijo in Bukovino.

Kitajske vstaje, čete resno ogrožajo Svingaj, uničujoč vsevpred aerodrome, komunikacije in cele japonske vojaške oddelke. Opustošile so tudi že južni del mesta samega.

V bojih za Hankov se bori na kitajski strani pol milijona vojakov, dočim šteje japonska armada na tem bojišču le kakih 150.000 mož.

Veliko zmago nad Japonci so zabeležile kitajske čete zahodno od Tehana in so skoro povsem uničile japonsko zahodno fronto. Japonske izgube v bojih ob reki Janceg so znašale v zad-

njih 2 mesecih 40.000 mrtvih in 60.000 ranjenih častnikov in vojakov.

Praški dnevnik «Lidove Noviny», ki je stal bivšemu predsedniku dr. Benešu zelo blizu, je objavil članek pod naslovom «Zbogom, Francija!», v katerem je naglasil, da bo odslej usoda Češkoslovaške tesno povezana z Nemčijo.

Svetega pisma so prodali v Nemčiji lani 1.030.000 izvodov, torej 165.000 izvodov več, kakor leta 1936.

Zlato vladarsko krono zadnjega abesinskega cesarja Haile Selasija bodo prodali te dni v Londonu na dražbi.

Za praktično rešitev emigrantskega vprašanja s posebnim ozikom na zadnje dogodke na Češkoslovaškem se je ponovno zavzel predsednik Združenih držav ameriških Roosevelt pri londonski vladi.

Čisti dobiček 3548 angleških delniških družb znaša v letošnjem poslovnem letu do konca septembra 368 milijonov funtov šterlingov ali v našem denarju okrog 88 milijard dinarjev.

Proizvodnja nemške industrije se je dvignila od leta 1932. do danes povprečno za 150%.

Ženske uradnice v italijanskih državnih uradih in nameščenke v zasebnih podjetjih bodo mogle ostati v službi le še v razmerju 1 : 10 z moškimi, dočim bodo vse ostale morale biti odpuščene.

Vse evropske države brez Rusije so vrgle za nedavno mobilizacijo, povzročeno po Nemčiji, v svojih izrednih izdatkih ogromno vsoto nad 90 milijard dinarjev dobesedno — v zrak.

O priliki pridige dunajskega kardinala dr. Innitzerja je prišlo na Dunaju do ostrih demonstracij, ki so imele docela protikatoliški in protizidovski značaj.

Poljska kmečka ljudska stranka (Vitoševa) je sklenila, da ne bo sodelovala pri skorajšnjih parlamentarnih volitvah, ker je tako sklenil strankin kongres, ki je bil sklican k izrednemu zasedanju v Varšavu.

Češkoslovaška bo po informacijah gotovih krogov s posebnim ozikom na novo državno organizacijo baje sprejela svoj naslov v «Republiko Čehov, Slovakov in Ukrajinskih Rusov», obenem pa bo sprejela tudi svoj grb in državno zastavo.

Spomenik Češkoslovaški v Parizu za njene težke žrtve v korist svetovnega miru hočejo postaviti Francozi. Pariški list «Figaro» odklanja ta predlog kot skrajno neumestno in neokusno.

Italijanske izgube v španski državljanski vojni znašajo nad 4000 mrtvih in nad 9000 obolelih, ujetih in ranjenih vojakov.

Gdansko (Danzig) je že docela v rokah nemških narodnih socializmov, saj v parlamentu tega svobodnega mesta od 72 poslancev samo 2 nista hitlerjevca.

Londonski opozicijski tisk piše, da je uporniška Francova nacionalistična fronta v Španiji že tako zelo oslajljena, da je v kratkem pričakovati uspešne republikanske ofenzive.

Bivši predsednik francoske vlade Leon Blum je predlagal, naj se letošnja Noblova nagrada za mir podeli bivšemu predsedniku Češkoslovaške republike dr. Benešu. Ta predlog je nalez v vsej švedski javnosti na zelo velik in ugoden odmev.

Francoski denarni promet je dosegel že 124 milijard frankov.

Nemški oddelek na osnovni šoli v Račinovcih v Slavoniji je bil letos ukinjen, ker se je prijavo premajhno število učencev, kar se je zgodilo tudi v ostalih slavonskih naselbinah, v katerih prebivajo nemški priseljenci.

Maršal Čangkajsek je izdal na kitajski narod proglas, v kate-

rem zagotavlja, da je prešla kitajska vojska iz defenzive v najodločnejšo ofenzivo proti japonski vojski in ne bo odnehala vse dotlej, dokler ne bo vsa Kitajska očiščena japonskih vojakov in popolnoma osvobojena.

Zagreščani bodo postavili padlim vojakom mogočen spomenik na Mirogoju. Spomenik bo veljal s podstavkom vred nad četrt milijona dinarjev. Natečaj za spomenik je razpisan do 1. decembra t. l.

Tržaški list «Piccolo» se bo združil s tržaškim organom fašistične stranke «Popolom di Trieste» in bo izhajal v bodoče kot enotno, znatno povečano glasilo vse Julijske Krajine pod imenom «Corriere Giuliano».

Parlament in senat na Poljskem sta bila z odlokom predsednika republike razpuščena in se bodo vršile volitve v parlament t. l. Baje bo diktatura na Poljskem ukinjena in bo v republiko zavladala nekaka demokracija, kar pa ni preveč verjetno.

Madžarska pevska zveza bo ustanovljena v Jugoslaviji po sklepu, ki je bil pred dnevi sprejet na konferenci delegatov vseh madžarskih pevskih društev v Somboru. Prvi veliki koncert madžarskih zborov, včlanjenih v novi zvezi, bo v kratkem v Starem Bečeju.

Zakon o izgonu Židov iz Italije, ki so se priselili tja po 1. januarju 1919, je bil že objavljen v uradnem listu italijanske vlade in je stopil pred dnevi v veljavo. Vsi prizadeti Židje morajo zapustiti ozemlje Italije, Libije in Egejskih otokov najpozneje do 13. marca prihodnjega leta.

Največja pošiljka zlata po svetovni vojni je bila odposlana z angleškim veleparnikom «Queen Mary» iz Anglije v New York pred dnevi. To je najboljši dokaz, kakšno negotovo in nervozno razpoloženje vlada v evropskih vodilnih finančnih in gospodarskih krogih. Zadnji zlati tovor je vseboval zlata za 11 milijonov funtov šterlingov ali v našem denarju okrog 2650 milijonov dinarjev. V angleških lukah čakajo še novi zlati tovori na prevoz v Ameriko, kamor bodo prepeljani že prihodnje dni z drugimi velikimi prekooceanskimi parniki.

Čebelarški muzej se bo v kratkem ustanovil v Slavonkem Brodu kot sestavni del tamkajšnjega mestnega muzeja.

Najbrže ni več potrebe. Socialni odsek pri sarajevskem mestnem poglavarstvu je bil z odlokom tamkajšnjega mestnega župana ukinjen. Vse njegove posle in zadeve je prevzel mestni zdravstveni oddelek. Očitveno so socialna vprašanja v bosenski prestolnici že tako daleč rešena in urejena, da za samostojni socialni oddelek pri magistratu ni bilo več dovolj dela. Saj je obče znano, da so voditelji bosenskega muslimanskega dela JRZ že takoj od začetka nadvse poskrbeli za svoje ljudi in verske somišljenike ter jih spravili do dobrega kruha.

Za razpust ženskih nogometnih klubov v naši državi pledira v izredno ostrem tonu zadnji sarajevski «Katoliški tednik» in utemeljuje svoje ogorčenje z razlogi moralnega značaja.

Nov rekord avtomobilske brzine je dosegel v Salt Lake City angleški avtomobilist Eyston s 575 in četrt kilometra na uro.

Vrhovni vojni svet v Franciji je sestavljen iz 20 generalov, katerim stoji na čelu maršala Petain in Franchet d'Esperey.

Bolgarska vlada je sedaj priznala vlado generala Franca na Španskem in izjavila, da bo takoj vpostavila redne diplomatske odnose.

Slovani in Nemci

Poučen članek angleške revije o grozeči nevarnosti za Slovanstvo in ves svet

Letos, še pred izbruhom dejanske, ostre češkoslovaško-nemške krize, je objavila angleška revija «Time and Tide» zelo zanimiv članek pod gornjim naslovom, v katerem pravi med drugim:

«Zgodovina se nikdar točno ne ponavlja, vendar se pa ljudje ne menjajo in na svetu so sile, ki se uveljavljajo skozi stoletja. Razredne borbe ni izumil Marx, temveč je pisal o njej že Tukidid. Marx je precenjeval važnost te borbe, vendar pa je vplival na to, da je človeštvo spoznalo, da je vendarle mnogo bolj važna, kakor pa se je mislilo poprej. Nacionalnih konfliktov si ni izmislil Hitler, vendar pa nam je on omogočil, da spoznamo njihovo trdo realnost. Marx se je motil, ko je trdil, da je vsa zgodovina le zgodovina socialnih borb, prav tako, kakor je v zmoti Hitler, ko trdi, da ni druge zgodovine razen narodne. Še več, tudi kombiniran Marxov in Hitlerjev nauk je daleč od zgodovinske resnice, vendar zavzema jo socialni in narodnostni konflikti tudi v zgodovini veliko mesto, ne izvenzami niti sodobno zgodovino.

Kombinirani socialni in narodnostni konflikt se je v silnem obsegu pričel tudi sedaj. Nacistična revolucija je bila mogočen narodni pokret z ogromno ekspanzivno silo. Ta pokret ni mogel ostati omejen v mejah Nemčije, kakor se tudi francoska in ruska revolucija nista mogli omejiti zgolj na Francijo in Rusijo. Nacistična revolucija je resnična po svojem imenu, kolikor je narodna in socialna. Obenem pa enako, kakor tudi francoska in ruska revolucija, grozi, da bo postavila na glavo ves mednarodni in socialni red.

V vzhodni Evropi se je dolga stoletja vodila borba med Slovani in Nemci. Slovani poznajo med seboj kaj malo složnosti. Še več, niti v trenutkih smrtne nevarnosti, ki jim grozi iz Nemčije, se ne morejo odločiti za

skupno obrambo. Poljaki so leta 1920. vpadli v Rusijo. Tam so bili premagani in Rusija je dolga leta potem živo delala na razbijanju poljske države, čeprav bi mogla edino varnost in neodvisnost Poljske rešiti Rusijo pred nemškim napadom. Med Čehi in Poljaki vlada napetost še od trenutka, ko sta stopili v lastno življenje kot neodvisni državi, pa se še niti sedaj nista pobotata, čeprav se zavedata, da bi propast ene potegnili za seboj tudi propast druge.

Medtem se pa Nemci združujejo in zedinjujejo. Prvo dejanje zedinjenja izven rajhovskih nemških mej je bila priključitev Avstrije. Toda to je bil šele začetek. Glavna ekspanzija nemškega revolucionarnega nacizma je naperjena na vzhod. Čehi predstavljajo kljub svojemu slabemu strateškemu položaju strašno vojaško silo in nedvomno bodo mogli vzdržati prvi pritisk nemškega napada. Njihov problem, — problem življenja in smrti —, je vsebovan le v tem, kako naj se izognejo, da ne padejo v vazalstvo pod nemškim pritiskom, ki se bo zaustavil šele tik pred vojno.

Falanga nemških «vitezov» je prodrla daleč na vzhod, kjer je ustvarila na ogromnem slovenskem ozemlju germansko meščansko civilizacijo. V svoji ekspanziji je bila zaustavljena šele z velikim porazom v prvi zgodovinski bitki pri Tannenbergu. Pozneje so stalne meje prekinile odkrite spopade v tej narodni borbi, ki se je medtem nadaljevala podtalno. Poljski kmet in delavec sta znala obdržati svojo pozicijo napram Nemcem, in to še celo v mejah Nemčije same in kljub Bismarckovim protipoljskim zakonom. V svetovni vojni je prodrla ruska vojska v vzhodno Prusijo, vendar je bilo njeno prodiranje ustavljeno z drugo zgodovinsko bitko pri Tannenbergu.

Poraz Nemčije leta 1918. je dal Poljakom svobodo in jim omo-

gočil, da so zavzeli kraje, na katerih so dolga stoletja prebivali Poljaki, toda pod nemško nadvlado. Slovani so v lastnih mejah pričeli iztrebljati nemško civilizacijo. Nemška manjšina na Poljskem je bila reducirana v številčnem pogledu in zdrobljena je danes njena moč; Nemci, ki živijo v Rusiji že stoletja, so docela preplavljeni z novim ruskim nacionalizmom.

Vendar pa je bila ta stara borba sedaj nanovo in odkrito razgibana: Hitler je na čelu zedinjenih Nemcev udaril na jug in se najresneje pripravljaja, da obnovi ekspanzijo nekdanje falange nemških «vitezov» na vzhod.

Pod njegovim vodstvom je bil ustanovljen pravi pravcati velikomški despotizem, ki je sedaj objel tudi Avstrijo. Ta despotizem grozi tudi, da bo oživil Hegemonijo, ki ne bo naredila iz Nemcev le vladajočega naroda, temveč tudi vladajočo kasto v oblasti vse do Črnega morja in Urala.

Na evropski pozornici se pričneta razvijati drama, ki bo naj-

manj tako grozna, kakor je bila Napoleonova. Osvojitev in priključitev Avstrije je bila šele njeno prvo dejanje. Anglija se ne bo mogla izogniti, da ne bi v tej drami odigrala svoje vloge, kakor tudi ni mogla stati ob strani v Napoleonovi dramati.»

Kakor nam je pokazal razvoj poznejših dogodkov, so bila gornja domnevanja in trditve angleške revije docela pravilna. Zgodilo se je prav kmalu še mnogo več in mnogo hujšega. In kaj nas še čaka? Ne izpustimo izpred oči ne podnevi, ne ponoči Hitlerjevih načrtov, ki jih je objavil svetu v svoji knjigi «Mein Kampf». Tam je napisal poleg drugega, da je «ogromno carstvo na vzhodu zrelo, da pade», tam je rekel tudi, da bo osvobodil in združil z Rajhom vse kraje, kjer hodi nemška noga in dela nemška roka, kakor tudi vse pokrajine, kjer «misliti prebivalstvo z nemškim duhom», kjer so torej «nemška kulturna tla». In potrdil je sam, da je cikal s tem predvsem na nas...

ve najbolj mastno mleko po prvi otelitvi, nakar se maščoba mleka do osmega leta le malenkostno zmanjša, po osmem letu pa zopet pomalem zviša.

Diabetik sme jesti vse maščobe in mastne jedi.

Otroci od 6 do 8 let imajo normalno višino telesa 107 do 115 centimetrov, dočim je njihova normalna teža 19 do 21 kilogramov.

Pri obolenju za isijasom je telesna temperatura na bolni nogi znatno nižja, kakor v ostalih delih telesa. Na obolelem mestu se znižata normalno za 0,3 do 0,9 stopinje Celzija.

Arterioskleroza ali poapne nje žil se opaža mnogo pogosteje pri moških, kakor pa pri ženskah. Pri moških se prične ta bolezen pojavljati tudi mnogo prej, kakor pri nežnem spolu. Dejstvo pa je tudi, da je sam potek bolezni pri moških težji in nevarnejši.

Največji mladič v živalskem kraljestvu je kitov mladič. Kiti na Grönlandiji skotijo zelo pogosto mladiče, ki so dolgi po 5 metrov.

Intelektualec rabi mnogo več kisika, kakor fizični delavec. Žene, ki se pečajo z intelektualnim delom, rabijo 12 odstotkov oksigena.

Oženjeni moški živijo mnogo dalje, kakor stari samci. Oženjeni moški dosegajo danes povprečno življenjsko dobo 60 let, samci pa povprečno le po 45 let.

Petorčki so v človeškem življenju zelo redki. Izračunali so, da pride skupina petorčkov le na vsakih 40 milijonov porodov.

Močan udarec v trebuh z nogo ali s kakim trdim predmetom more pri človeku povzročiti trenutno smrt.

Rastlinska hrana ima izredno majhno količino beljakovin in je zato znatno manj redilna od masti in mesa.

Za grudo in dom

Važen izum.

V angleškem listu «Daily Herald» beremo, da je iznašel neki angleški zdravnik plin, katerega je imenoval «sladkorni plin», in ki bo, po vseh dosedanjih izglelih in izkušnjah sodeč, povzročil pravcato revolucijo v izdelovanju konzerv. Omenjeni zdravnik se peča že več let z raziskavanji, kako bi dobil serum iz sladkorja, s katerim bi bilo mogoče ohraniti trajen normalen krvni obtok. V teku teh znanstvenih raziskovanj je opazil, da v prostorih, kjer je delal svoje poskuse, cvetje in ostalo rastlinstvo po cele dneve sploh ne ovne, temveč ostaja sveže, kakor da je bilo pravkar natrgano. S točnim preiskovanjem je dognal, da se izloča iz preparata, katerega je rajno raziskoval, nekak plin, ki vpliva osvežujoče in ohranjajoče na cvetje, sadje in sploh na vsa živila, ki so se nahajala v omenjenih poskusnih prostorih. Nadaljnji poskusi so mu na pr. pokazali, da so ostala jajca 9 mesecev popolnoma sveža, zimsko sadje pa celo nad le-

to dni. Svoj izum je omenjeni angleški zdravnik sporočil tudi drugim učenjakom, ki so dosegli s svojimi poskusi iste rezultate.

Mladi piščanci dobijo perje v naslednjem vrstnem redu: najprej na perutih, nato na repu, potem po trebuhu in prsih in šele nazadnje na hrbtu. Piščanec, ki se kmalu «obleče», bo lepo napredoval, bo velik, močan in težak, naglo bo rasel in če je jarčica, bo kmalu pričela nesti. Zato pazite med piščanci na one, ki se po hrbtu prvi oblečejo s perjem in jih obdržite za plemo.

Če mešamo kokošim v hrano črno kumno, bolj in pridneje nam nesejo jajca.

Krava rase do svojega šestega leta, nekatere pasme pa povečujejo svoj obseg in težo celo do svojega osmega leta. Vzporedno s tem gre tudi mlečnost, ki se dviga vse do šeste, oziroma do sedme otelitve, ko doseže svoj višek. Znano je, da dajejo kra-

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitve;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajtevah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov: „SLOVENSKA BESEDA“ Ljubljana, Beethovnova 6.

Pleskarsko in slikarsko podjetje

HLEBŠ JAKOB

družba z omej. zavezo

Ljubljana

Cankarjevo nabrežje št. 21

Telefon 30-70

Izvršuje vsa pleskarska, in ōrkoslikarska dela po zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

Trboveljski premog in bukova drva

dobavljam po sledečih cenah:

Kockovec
pri odjemu od 10.000 kg dalje Din 340.—
„ „ „ 5.000 kg dalje „ 365.—
„ „ „ 500 kg dalje „ 375.—

Kosovec
pri odjemu od 10.000 kg dalje Din 375.—
„ „ „ 5.000 kg dalje „ 380.—
„ „ „ 500 kg dalje „ 400.—

Zdrava suha bukova drva
1 m žaganih Din 115.—
1 m žaganih in sekanih „ 125.—

Priporoča se **VIKTOR JELOČNIK, Rožna dolina Cesta V/2** **Telefon 24-11**

Oglejte si naše izložbe!

A. & E. SKABERNÉ LJUBLJANA